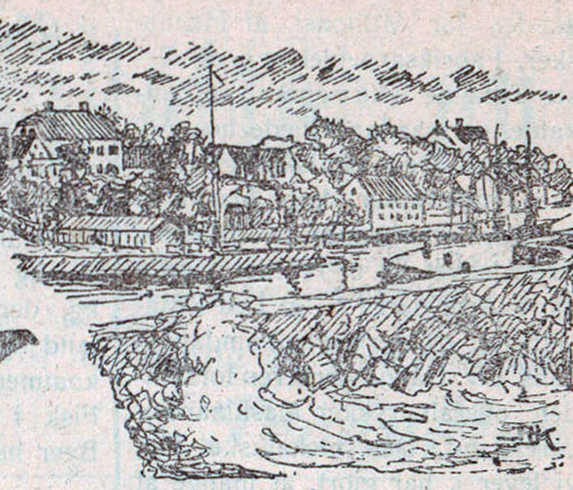

NORDBORNHOLM

Udgaar i Allinge-Sandvig.
Gudhjem. Østerlars. Hasle
Ølsker, Rutsker, Rø og Klemens.

Ansvarshavende Ud giver:
Otto Gornitzka. - Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri

Nr. 215 Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø. Forretningsann. 8 - - - - - 6 Ø. Fredag den 11. September Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret senest 2 Dage før Bladet udgaar. 1931

Avismonopolet.

—o—

Partipressen har ikke forsømt at gøre sig sin Monopolstilling indbringende. De gamle Avisprivilegier, der gav Eneret paa offentlige Bekendtgørelser, er ophævede. Men i Stedet er der ved Lovgivningen skabt nye Privilegier, der er af lige saa solid Art. Partipressen har gennem sin Indflydelse paa Politikerne ligefrem faaet indført Bestemmelsen i en Række Love om, at offentlige Bekendtgørelser skal indrykkes i Partidagbladene. Og forøvrigt har Partierne i alle offentlige Raad, Udvalg og Bestyrelser siddende Repræsentanter, der sørger for, at deres Blade faar deres Parti Annoncerne. For at Udnyttelsen af Monopolet kan blive saa fuldkommen som muligt, har den monopoliserede Presse indrettet sig en særlig høj Takst for offentlige Bekendtgørelser, vel sagtens ud fra det Synspunkt, at naar Skatteyderne skal betale, gælder det om at tage haardt fat. Paa denne Maade beskattes Befolkningen i stort Omfang af de Blade, som de foregaaende Slægtled har rejst til Værn for Folkets Interesser.

Denne Monopolbeskatning sker i mange Tilfælde til Fordel for Mennesker, der ikke længere har nogen anden Tilknnytning til Bladene og deres Læsekreds end at hæve et godt Aarsudbytte. I andre Tilfælde skal der indtjenes Udbytte til en falsk Kapital, idet den oprindelige Kapital er „udvandet“. Der kendes Eksempler paa, at Blade har givet flere Hundrede Procents Udbytte af den oprindelige Kapital. Og det drejer sig her om Blade, der er skrappede i at kræve Nedskæring og kritiske overfor „de store Udbytter og Tantiemer“ — i andre Selskaber.

Gennem deres politiske Forbindelser har de politiske Partidagblade ogsaa paa anden Maade skaffet sig en god Underbygning for deres Monopol, nemlig ved Begunstigelser i Toldloven. Papirtolden er betydeligt billigere for Dagbladspapir end for Ugebladspapir. Dersom det samme Papir anvendes til Trykning af et Ugeblad, fortoldes det efter en langt højere Sats, end om det var blevet anvendt til Trykning af et af de monopoliserede Dagblade. Det er Politikervisdom og Toldlovsfinesse af den højere Art. Skulde en Befolkning i en Egn finde paa, at man kunde bryde Avismonopolet ved at dække sit Behov for Udbredelse af de lokale Bekendtgørelser om Møder og kommunale Forhold ved Oprettelsen af et Ugeblad til denne Opgaves Løsning — f. Eks. som et Andelsforetagende — saa møder Toldvæsenet op for at værne Dagbladene imod Konkurrencen ved

en Mangedobling af Tolden paa Papiret.

Denne urimelige og uretfærdige Meningsløshed i Toldloven bør naturligvis ikke i Længden kunne opretholdes. Og meget tyder forøvrigt allerede nu paa, at Udvik-

lingen vil gaa i den Retning, at de gamle Avisers Monopoler brydes af Befolkningen selv ved at lade stedlige — upolitisk farvede — Ugeblade bestride Løsningen af de begrænsede Egns-Opgaver. Hermed følger Frigørelse fra

Nødvendigheden af at holde Egnens store politiske Dagblad. Alle de, der er enige med dette Blad i dets Politik og øvrige Syn paa Samfund og Folkeliv, vil naturligvis fortsætte med at holde det. Men alle de andre kan blive fri. De kan holde et Landsblad i Stedet for. Retsstatsfolk, kan holde Jysk Dagblad uden samtidig at se sig nødsaget til at vedblive med at abonnere paa det lokale politiske Dagblad — af Hensyn til de lokale Nyheder og Bekendtgørelser, der kommer ind ad Døren paa samme Maade.

Avismonopolet maa brydes, før der kan skabes sunde Forhold paa det vigtige Omraade af vort Folks økonomiske og kulturelle Liv, skriver „Jysk Dagblad“

Aar. Og det er al Ære værd. Det gælder blot om at holde Skridt med Verdensudviklingen, det maa man, om man vil hævde sig.

Men ser man Sagen fra en anden Side, spørger man om Resultatet i en anden Forstand, bliver Svaret mindre tilfredsstillende. Spørges der: Har nu hele den vældige Fremgang i Kultur, som jo har ført til, at Folk faktisk lever i alle Maader bedre end f. Eks. for 100 Aar siden, og som vel ogsaa har mindsket de groveste Former for menneskelig Nød og Lidelse, har den ført til en tilsvarende Grad af Lykke og Tilfredshed? For det burde den jo. Ja, saa maa vist mange desværre svare et afgjort Nej! Om vore Forfædre havde kunnet tænke sig Muligheden af alle de Indretninger, Nutidens Slægt raader over, alle de Rigdommens Kilder, der nu vælder op af Jorden, alle Kunstens og Videnskabens Triumfer, alle de Vidundere, Teknik og Industri har skabt, vilde de uden Tvivl havde forudsat en lignende Fremgang i Velvære og paa Grund af den forøgede Velstand mindre Ufred mellem Menneskene, hvad der igen maatte føre til Hævdelse af det moralske Niveau. De vilde sikkert have staaet helt uforstaaende overfor vort Samfund, hvor de vilde synes, at næsten alle de Mangler, de selv sukkede under, var afhjulpne, og hvor de dog saa, at Tilfredsheden kun var de færrestes Lod, men Utilfredsheden langt større end i deres egen Tid, at Livskampen for mange Mennesker ikke er mildere og Bitterheden og Hadet mellem Mennesker dybere og haardere, end de selv nogen Tid kendte det.

Maskinen og Mennesket.

—o—

Teknikkens Udvikling i det sidste Aarhundrede staar for os Mennesker som et Eventyr.

For halvtreds Aar siden var elektrisk Lys og Telefon noget, man kun eksperimenterede med; Gasværker og Vandværker havde man kun haft her i Landet i nogle faa Aar. I enkelte offentlige Bygninger var man lige begyndt at bygge de første Centralvarmeanlæg, og først for 70 Aar siden havde man i København faaet Sporvogne, der selvfølgelig blev trukne af Heste. Nu ved enhver jo, hvorledes Elektricitetsværkerne og Telefonselskaberne spænder deres Traade ud over Landet, og hvorledes Centralvarmen regnes for en Selvfølge i Nybygninger. Det er kun 25 Aar siden Automobilerne holdt deres Indtog, og de besidder allerede en Førerstilling paa Gader og Veje, medens den Tid forlængst er forbi, da al Færdsel standsede og alle beundrende saa mod Himlen, naar en Flyvemaskine viste sig, og dog er dette ikke en Snes Aar siden.

Hver Dag bringer nye Fremskridt, hvert Aar epokegørende Nydannelser paa det materielle Livs Omraade. Aldrig har Verden været saa vidt fremme, aldrig før har Menneskeanden naaet saa højt. Og den er stadig i Vej fremad, endnu mere udstrakte Vidder aabner sig forude, endnu mere svimlende Højder løfter sig for vore Blikke, men det kan synes mærkeligt, at en Udvikling kan være saa voldsom og saa revolutionerende paa alle Punkter; den gør det gradvis Dag for Dag, saa at vi knapt mærker det mere, saa vant er vi nu til det store Fremskridt

Vi Danske er godt med, Vort lille Land ligger paa Kulturens Vej, deres Goder og Værdier tilflyder os i rigeligt MaaL. Ogsaa vi er naaet frem til forbausende Resultater i Løbet af de senere

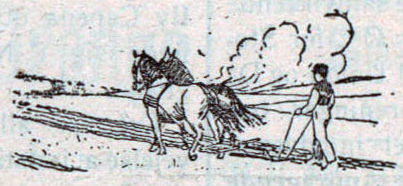
Større Tilfredshed og Lykke har den moderne Teknik med dens Maskiner og mangeartede Fremskridt sikkert ikke skabt. Paa den anden Side er det givet, at hvis Maskinerne pludselig blev sprængt i Luften, vilde det betyde en uhyre Katastrofe for Menneskeheden. Millioner af Mennesker vilde i Løbet af ganske kort Tid gaa til Grunde. Det hænger jo sammen med det Forhold, at har Maskinerne og den moderne Teknik ikke frembragt Resultat i Retning af bedre Leveforhold for alle Mennesker, saa har den været medvirkende til, at der nu lever langt flere Mennesker paa Jordkloden end Tilfældet var før Maskinerne holdt deres Indtog, de har gjort det muligt for langt flere Mennesker at finde Livsophold. Størrelsen af den uhyre Produktionsforhøjelse, der er blevet fremkaldt ved Teknikkens Hjælp, er med andre Ord i Hovedsagen medgaaet til at mætte saa mange flere Munde.

Der er flere Ting, som Teknikken ligefrem har fordærvet for Folk. Det gælder navnlig Arbejds-

ÅRSTIDERNA

Mel.: „Længe nok har jeg Bondepige været.“

Framtiden kommer å Dána ble longa,
Larkan å Starinj di sjenja så glå.
Ajle nu fæjes frå Stauerna tronga,
snårt sjyda Træn bodde Blomster å Blå.
Se båra te,
saa ska ni se,
Faula å Pibla så granja di nu e.

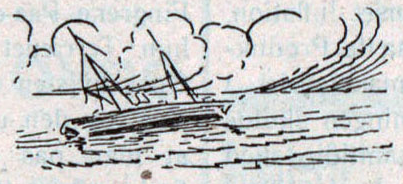
Sommarinj kommer me Fjælstaun å Svåla,
Gjøjnj hanj kukkar i Skau å i Krat.
Alt e nu våged, som for lå i Dvåla,
Trojln lyzes jem i Såntehånsnat.
Då e de brå
enj Kjærest å hå,
men Sommarens Tid løver hause astå.

Høstinj å Feskjed di komma så fæjed,
Træn stå me Frokter å blårenes Låw.
Hiven di sjenna i Torning på Dæjed,
Duggen sætter Perler i Edderkoppans Våw.
Lynginj au me,
så pener nu e,
tå sæl derud, så ska ni båra se.

Vinterinj kommer, å Sneenj som et Lågen
sjyler, tehølar de uzla å grå.
Rægjed de blynkjkar i Træn å på Tågen;
årtit på Bakkanj vor Kjælkana gå.
Vinterens Kjyl
driver Jylkat i Sjyl,
men Bonner å Bælla, di håred got om Jyl.

Dána di løvva, ja Tiden hon skrier,
vel elle aj, vi må følla me.
Ajle Tider livel hår sina pena Sier,
båra vi de goa å nætta villa se.
Stora å små
naue kanj forstå,
got ed a ente vi sæl fijkje rå.

OTTO J. LUND.

glæden for Millioner af Mennesker. Fabriksarbejdet er i de fleste Tilfælde ikke egnet til at fremkalde en saadan Glæde hos Arbejderen. Den kemiske og tekniske Industri har skabt Maskinen og har efterhaanden omdannet Arbejdslivet og mere eller mindre gjort Arbejderen til et Led i Maskineriet og derved helt omdannet hans Liv. Haandværkeren forsvinder, overalt rykker Maskinarbejderen ind. Den mekaniske Tid, vi lever i, har gjort, at mange af os aldrig kommer i det lysbetonede, fri, skabende Arbejde. Den gamle Haandværker kunde komme ind i det skabende Arbejde. Han kendte Arbejdsglæden. Han lagde sin Sjæl i Arbejdet og skabte det med sine Hænder og sin Intelligens. Hans Arbejde kaldte paa Evnerne i hans Sjæl. Det var opdragende Arbejde. Men nu efter at Maskinerne snart overalt har fortrængt det personlighedsprægede Haandværksarbejde, er det blevet saadant, at en lang Række af Mennesker blot maa hjælpe eller tilse Maskinerne Dagen lang, fra Morgen til Aften. En saadan Arbejder behøver ikke at tænke en Tanke. Der er intet, der kalder paa de ædle Evner hos ham. I de otte Timer, han arbejder, arbejder han sammen med Maskinen, og han faar ingen aandelig Føde og modtager ingen sjælelig Glæde af sit Arbejde, og hvis hans Sjæl heller ikke efter Arbejdstiden kommer i det skabende Arbejde, tørrer dens Kraftkilde ind, saa mister han noget af det mest værdifulde i et Menneske, og saa flyder han ud paa det store Underholdnings Hav som en lille Boble. Og det sker let for de mekaniserede Mennesker at komme yderligere ud. Det gælder om, at Mennesket ikke bliver fattigt og tomt midt i hele denne tekniske Eventyrverden.

Vi ser, at Maskinen gøres til et Samfundsideal. Det er nemlig det, der er sket i Rusland, man har her tabt Troen paa en Skaber, man ser Verden som et mægtigt Maskineri og man søger med al Magt at omdanne Samfundet til et maskinbeherskende Samfund. Menneskene gøres modtagelige for den Ide, at Verden selv er ikke andet end en saadan sjælløs Maskine, der eksisterer kun Stofet, Kraften, Maskinen. Og denne uhyggelige Tanke har efterhaanden til mestret sig med stigende Fart de unge, tankeløse og uerfarne Sjæle og omdannet den sjælelige Indstilling hos Tusinder. Denne Ide skal gennemføres for enhver Pris og for Ideens egen Skyld; derfor skal al Religion udryddes, thi Religionen har hidtil været Samfundets Sjæl.

Mon nogen Guder nogensinde er blevet dyrket med større Inderlighed end netop Maskinerne? Det ligger ganske ubevidst i selve Tiden, i al vor Færd og vor Stræben. Teknikken og Maskinerne har vist Vejen ud til nye Horisonter, praktiske og nye Veje, men Hovedvejen til Personlighedens Hævdelse og Styrkelse og Menneskets Frigørelse, være Maalet — det i al sin Glans kan Maskinen ikke være, thi det ejendommelige for Maskinen er jo netop det, at den har ikke sit Maal i sig selv, den er altid kun et Middel for et Maal, og uden Maal er der ingen Fornuft.

Maskinen er en ypperlig Tjener, men en daarlig Herre, der mere end nogen andet kan splitte vort Liv og lægge os øde.

Arthur Dalsby.

Verden og vi.

—o—

Vort Fiskesalg i Tyskland.

Dansk Fisk har fundet god Afsetning i Altona. I April leverede Danmark det største Kvantum Fisk, nemlig 131,000 kg, Norge 113,000 kg, derefter kom Holland, England og Italien. Til Hamburg ankommer daglig ca. 100.000 Pund Fisk i 20 Fiskebiler fra jydsk Byer helt op til Skagen.

Ny Andels-Fiskefiletfabrik.

Et nyt Led i Bestræbelserne for Udnyttelse af danske Fiskeriprodukter har set Lyset i Skelskør under Navnet Fiskefiletfabriken Dana, et Andelsselskab, hvis Forretningsudvalg bestaar af Fiskerifoged N. S. Jensen, Holbæk, Fiskeeksportør C. Madsen, Karrebæksmunde, og Fisker V. Ditlevsen, Skelskør.

Det danske Redningsvæsen.

Marineministeriet har udsendt Beretning om det danske Redningsvæsens Virksomhed i 1930/31. I det forløbne Aar blev 67 Personer reddede, deraf 52 ved Redningsbaad, 15 ved Raketapparat. I Tiden fra 1. Januar 1852 til 31. Marts 1931 er 11,041 Mennesker blevet reddet. Der fandtes den 31. Marts 1901 61 Redningsstationer og 8 Bistationer. Redningspersonalet talte 713 Personer.

Oprettelsen af mindre Landbrug.

De til Oprettelse af Statshusmandsbrug i Henhold til Lov af 29. Marts 1924 med Tillæg og Ændringer af 1. Juli 1927 ydede Statslaan udgjorde i Forbindelse med det mindre Antal Laan efter tidligere Love i Finansaaret 1929-30 ialt 5,488,000 Kr. Paa Grundlag af disse Laan oprettedes 379 nye Brug. I Finansaaret 1928-29 oprettedes 520 Brug (Statskassens Udlaan: 7,566,000 Kr.), i 1927-28 626 (Statskassens Udlaan: 9,634,000).

Køb og Prioritering af Landejendomme.

Om dette for saa mange Danmarks økonomiske Velfærd saa vitale Spørgsmaal har Kreditkassedirektør Aksel Jensen i Tommerup holdt et Radioforedrag, der gengives i Fyns Stifts Landbrugstidende. Det rummer mange kloge lagttagelser og spænder over alle Emnet vedrørende Detailler.

Svinebestanden 15. Juli 1931.

Det statistiske Departements Opgørelse (Beregning paa Grundlag af ca. 1/5 af Materialet fra Landbrugstællingen 15. Juli) af Svinebestanden ved sidste Tælling den 15. Juli foreligger nu. Antallet af Svin i hele Landet var 5,473,000 hvoraf 3,420,000 fandtes i Jylland, 2,053,000 paa Øerne. Siden forrige Tælling, 15. Januar 1931, har der været Stigning, idet Bestanden den Gang udgjorde 5,181,000 Stk. I Antallet af Fedesvin har der været en lille Tilbagegang.

Olie af Kul.

Frembringelsen af Olie og Benzol af Kul og Kulprodukter har for nylig vakt stor Opsigt i Sydafrika, og der er nu dannet et Selskab i Pretoria i dette Øjemed. Opfindelsen er gjort af en Tysker ved Navn Vilhelm Mauss, Johannesburg, og han er ansat som den tekniske Rådgiver og Ingeniør i Selskabet.

Danske Vejmaterialer foretrakkes.

Ministeriet for offentlige Arbejder anmoder i et Cirkulære Amtmændene om at meddele Amts-, By- og Sogneraadene, at Ministeriet henstiller, at de ved fremti-

dige Leverancer til Gade- og Vejarbejder i videst muligt Omfang vil støtte den danske Stenindustri.

1930, Prisfaldets Aar.

Grosserer-Societetets Handelsberetning for 1930, udarbejdet af Børssekretær, cand. polit. Jens Vestberg, betegner 1930 som Prisfaldets Aar. Verdensprisniveauet paa en gros Varer faldt 20 % og fulgtes af voksende Arbejdsløshed som direkte Følge af Formindskelse af Produktion og Omsætning. Den derved skabte Modløshed medførte yderligere Prisfald og flere Steder politisk Uro og Mistillid mellem Kreditor- og Debitorlandene, tilkendegivet bl. a. ved voldsomme Kursfald i Young-Obligationerne. Som Hovedaarsager i Prisfaldet nævnes bl. a. Protektionismens Renæssance og Ruslands stærke Vareudbud til lave Priser.

Danmark billigst.

I Anledning af Prisaftalelovens Behandling udarbejdede Statistisk Departement en Oversigt over Margarinepriserne i Europa. Det viste sig da, at en gros Priserne for Vegetabil Margarine pr. 1. Januar 1931 er lave herhjemme, nemlig pr. kg i Danmark 98 Øre, Norge 140 Øre, Sverige 145 Øre, Tyskland (de efterfølgende udenlandske Priser omsat i Øre) 125 Øre, Holland 135 Øre, England 115, Frankrig 125 og Belgien 115 Øre.

Forbud mod Rabat.

Tobakshandlernes Landsforening, De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark, De københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation, De samvirkende Købmandsforeninger Øst for Storebælt, Dansk Textil Union og De danske Husmoderforeninger har til Handelsministeriet indgivet et udførligt motiveret Andragende om, at enhver Art af Rabatgivning forbydes, dersom den er betinget af, at „Forbrugeren er anvist af Trediemand eller er Medlem af en Forening“.

Vareomsætningen med Udlandet.

Danmarks Vareomsætning med Udlandet i April Maaned 1931 beløb sig for Indførsels Vedkommende til 119.113.000 Kr., for Udførslen af indenlandske Varer til 121.216.000 Kr. og for Udførslen af fremmede Varer til 6.790.000 Kr., saaledes at der i April har været et Eksportoverskud paa 8.893.000 Kr. Samme Maaned ifjor var der et Importoverskud paa 29.4 Mill. Kr. Indførslen fra vor største Leverandør, Tyskland, havde en Værdi af 160.625.000 Kr., Udførslen til vor største Aftager, Storbritannien, beløb sig til 273.381.000 Kr.

Verdens-Inflation?

Samtidig med Forhandlingerne om financier Støtte til Tyskland skal der efter et Forlydende, der endnu ikke er bekræftet, være ført Forhandlinger mellem Regeringerne og Centralbankerne om en Forøgelse af Seddelmængden for at fremkalde en begrænset Inflation, akkurat nok til at sætte Produktions- og Handelsmaskineriet i Gang igen. Betragtningen skulde være den, at en samtidig, med samme Procentdele og i Stilhed øget Seddelmængde ikke vilde forskyde det indbyrdes Forhold mellem Landenes Valuta og Varer. Priserne vilde stige, samtidig med at Købeevnen og Efterspørgslen steg — alt i Overensstemmelse med den svenske Professor Cassels Teori. Det menes, at Landene kan blive nødsaget til at foretage dette eller et lignende Skridt. (Dansk Handelsblad)

Ønskekvisten, der fandt en forsvunden By.

—:—

I Nærheden af den lille Landsby Leprignano, knapt to Timer Jernbanekørsel fra Rom, har man for nogen Tid siden haft en ejendommelig Oplevelse i Retning, af hvad Ønskekvisten formaar i en ung Piges Haand. Ganske vist har Ønskekvisten gennem Aar og Dag udrettet vidunderlige Ting og ikke alene fundet Vandaarer, men fornylig i Sydamerika Oliefelter og i Transvaal endog Guldgruber. Men at en forsvundet By gennem den mærkværdige Kvist's Udslag kan røbe sin Nærværelse, hører altsaa til det nyeste paa den moderne Okkultismes Felt.

Den unge Pige er den 22-aarige Charlotte Mataloni. Det var en ren Tilfældighed, der bragte hende paa den Ide, at man kunde søge arkæologiske Relikvier med Ønskekvisten. Under Pløjningen var der i den nærmeste Omegn af Leprignano i den sidste Tid kommen alle Slags Potteskaar, Vaser og Kar for Dagen. Bønderne opbevarede disse Fund, og en Dag viste sig omsider en Kommission af Arkæologer i Leprignano for at anstille nærmere Eftersøgning. Denne blev imidlertid fuldstændig resultatløs. Der blev ganske vist fundet mindre væsentlige Ting som Bronzemønter, Knokkellevninger o. lign.; men de lærde Herrer var ilde berørt over Fundenes Sparsomhed. Man havde ventet sig ganske anderledes Ting, idet de romerske Historikere havde peget paa, at Ruinerne af den en Gang blomstrende By Capena utvivlsomt maatte findes sig i Nærheden af Leprignano.

Det var allerede under Overvejelse at indstille Udgravningerne, da Sagen pludselig tog en mærkelig Vending. Hos Udgravningsarbejdernes Ledere meldte sig en ung Pige, som paastod at kunne bringe de lærde paa det rette Spor med sin Ønskekvist. Man modtog denne Meddelelse med forstaaelig Skepsis; men da man ikke vilde lade noget uforsøgt, lod man hende foretage Eksperimentet. Den unge Pige fremtog Ønskekvisten af sin Haandtaske. Dette var en gaffelformet Nøddetræsgren. Med Kvisten i Haanden begav hun sig paa Vandring over den Del af Terrænet, der endnu ikke var gennemgravet, fulgt af tre Herrer fra Kommissionen. Pludselig standsede Frk. Matatoni. Kvisten gjorde et stærkt Udslag. Man slog en Pæl i Jorden paa det Sted, hvor hun standsede, hvorefter hun gik videre, til der fulgte et nyt Udslag. I Løbet af to Timer havde man nedrammet Pæle paa et større Omraade, og nu vidste man saaledes, hvor man skulde grave.

Men den unge Piges Præstationer var ikke til Ende endnu. Hun tog et Stykke Knokkel og en Bronzemønt frem af sin Taske og lagde den i Haandfladen, mens hun holdt Ønskekvisten fast mellem Fingrene. Paa denne Maade afsøgte hun Terrænet indenfor Pælene. Ønskekvisten gjorde talrige Udslag, og den unge Pige erklærede, at man paa disse Steder vilde finde mange Skeletter og Bronzenstande.

Hendes Forudsigelse opnaaede fuld Bekræftelse. Der kom et Utal af Grave til Syn med Skeletter af etruskiske Soldater og i Kisterne talrige Mønter, alle af Bronze. Indskrifterne paa Kisternes Metalplader lod ingen Tvivl tilbage om, at man her havde fundet Sporene af den for Aartusinder siden forsvundne etruskiske By Capena.

Fra Dag til Dag

Raagelundsgaard

i Rø er i Gaar nedbrændt. Branden opstod ved Middagstid og er antagelig sket under Tærskning. Kildesgaard var en Tid truet. Alle Længer undtagen den nordre, der var nyopført, nedbrændte i Løbet af et Par Timer. Sprøjter fra Rø, Olsker og Østermarie var mødt. Alle Kreaturer er reddet.

Allinge-Sandvig Haandværker- og Industriforening

afholdt i Tirsdag Generalforsamling paa Teknisk Skole. Beretning og Regnskab fremlagdes og godkendtes. De afgaaede Bestyrelses medlemmer genvalgtes. Under Eventuelt beklagede man den ringe Interesse for Skolen indenfor Byens Haandværkerstand, og at Generalforsamlingerne var saa daarligt besøgt.

Maaske skyldes dette, at Generalforsamlingen ikke var bekendtgjort i Byens eget Blad, hvad der skulde synes det naturligste, og det vedtoges derfor efter Opfordring for Fremtiden at avertere i „Nordbornholm“.

Bryllup.

I Dag vies i København Frk Stella Mogensen, Datter af Enkefru Mogensen, Kbh. til Boghandler Kai Kure, Søn af Kbm. P. Kure, Allinge. Middag i Chr. Svendsensgade Kbh.

Den stærke Østenstorm

i Lørdags raserede som bekendt det meste af det Havnearbejde, som Fm. Saaby og Lerche havde udført paa Molerne ved Allinge Havn. Havnindløbet er nu saavidt renset, at Skibstrafikken atter kan genoptages; men det er tvivlsomt om Arbejdet kan fortsættes i Aar. Beklageligt er det, at Katastrofen indtraf netop som de forberedende Arbejder paa Molehovedet var fuldført.

Det menes at Firmaet burde have sat mere Fart i Arbejdet under de sidste Sommeraanedes gode Vejr; var Hullerne først opfyldt, havde Skaden næppe været saa stor.

Elektricitetspriserne

skal nu nedsættes i Rønne. Hvornaar kommer Turen til os?

En morsom Fodboldkamp

skal udkæmpes Søndag paa Banen i Allinge mellem Gymnastikforeningens Motionshold og Arbejdernes Radioklub.

Bornholms Spare- og Laanekasses Afdeling i Allinge.

Kontortid 9—12 og 2—4.

Renten af Indskud er paa 3 Mdrs. Opsigelse 4,5 pCt. p. a. Alm. Sparekassevilkaar 4 -

Hallo! Hallo!

Idrætsforeningen „Dannebrog“, Rø, opfører en stor

Komedie

Søndag den 13. Sept. Kl. 8 pr.

Derefter Bal til Kl. 1.

4 Mands Orkester.

Medlemskort skal forevises

Bestyrelsen.

4 Ugers Grise

er til Salg. Johansen, Baadstad.

Gæslinger

er til Salg eller byttes med Kylinger. Solbakken, Allinge.

Al Jagt og Færdsel

med Skydevaaben er forbudt paa Lynggaard, Hyldegaard og Alfred Bagers Jorder i Olsker.

De jagtberettigede.

1 a 2 unge Heste

ønskes til Købs En Løde- eller Malkeko samt 4 Ugers Grise er til Salg hos

Avlsbruger Holm, Allinge.

Konfirmations-Fodtøj

Fikse Laksko fra 9,75.

C. Larsen, Vestergade.

Allinge-Sandvig Sømandsforenings Syforening

afholder **Bortsalg** den 25. ds. Kl. 4 Efterm. paa Christensens Sal. Der forefindes mange smukke og nyttige Genstande. Entree 35 Øre. Paa Indgangsbilletten kan vindes 1 Spisestuesæt. Derefter BAL for Foreningens Medlemmer.

Festudvalget.

Efteraar-svarerne

er nu hjemkomne. Stort og smukt Udvalg, saavel i Habit- som Frakkestoffer.

De finder altid den Vare, De søger i
C. Josefsens Skræderforretning.
Tlf. Allinge 28.

Til Konfirmationen anbef.

Salmebøger og Konfirmationsgaver:

Tasker, Pengebøger, Seddelbøger, Skrivemapper, Skrivegarniturer, Børstegarniturer, Rejsetuier, Tegnebestik, Hanske- og Syæsker, Perlekranse, Amatøralbum m. m. Største Udvalg i Telegrammer.

Papirhandelen ved Skolen, Allinge.

Fodboldkamp

arrangeres af Allinge-Sandvig Gymnastikforening Søndag den 13. ds. Kl. 3,30 Eftm. paa Foreningens Bane.

(Gymnastikforeningens Motionshold
contra
Arbejdernes Radioklub.)

Entree: Voksne 40 Øre, Børn 20 Øre.

NB. Kl. 8 Aften Høstfest paa Christensens Sal, hvortil Medlemmerne indenfor Arbejdernes Radioklub indbydes.

Konfirmationsudstyr til Drengene

Mätroshabitter i moderne, fikse Faconer er paa Lager i alle Størrelser.

Prima **Ulstre** og **Stortrøjer**.

Hatte, Slips, Sokker, Manchetskjorter, Undertøj, Seler i største Udvalg til billigste Priser.

Magasin du Nords Udsalg

ved **Victor Planck, Allinge.**

De nye Petroleumsovne

er kommen hjem til de rigtige Priser i

Produkten.

De nye Kakkellovne og Komfurer

er nu paa Lager til nye lave Priser. — Skal De have nye Riste og Rør eller andre Reservedele, da har vi ogsaa rigeligt Lager deraf til billige Priser.

Produkten.

For hjerteligste Tak til alle, som glædede os paa vor Guldbryllupsdag. Guds rigeste Velsignelse ønskes dem
Kristina og Niels Nielsen,
Sandvig.

Al Jagt

samt Færdsel med Skydevaaben er strengt forbudt paa Lykkegaards og Krakkedals Jorder i Rø.

Jagende Hunde taaes ikke.

4 Ugers Grise er til Salg paa **Krakkedal.**

Hotel

Stammershalde

Søndag den 13 Sept. Kl. 8

Stor Ballondans med Præmier.

Vejle Støbegods.

**God Varme
Hjemlig Hygge
Stor Økonomi**

har skaffet

Vejle-Ovnene deres Ry.

Køb altid det aner-

kendte gode Fabrikat.

Det betaler sig.

De bør i egen Interesse lade Deres Kakkellovne efterse nu, for at den kan være i brugbar Stand, naar Kulden kommer.

Reservedele og alt Tilhør have elles fremskaffes omgaaende.

P. C. Holm, Allinge.

Udsalg af „Vejle Støbegods“.

Saahvede

til Salg. **O. Svendsen, Sandvig.**

Vil De tjene Penge,

naar De skal ud at køre, saa ring til **Allinge 91 y** og forhør Dem om Prisen paa min 7—8 Personers Bil.

Math. Dahl, Sandkaas.

Paa Grund af Bortrejre er min Salon lukket i Tiden mellem 14. og 17. Sept. begge Dage incl.

Helvig Førgensen,
Damefrisørinde.

Hotel Finnedalen

Søndag den 13 Sept. Kl. 4,30

Stor Filmsforestilling

Kvindesmerte - Kvindeglæde

Entree 1 Kr.

Ingen Adgang for Børn.

Derefter Koncert og Danseaften.

En Lejlighed

er til Leje event. møbleret
Portør Holm Allinge.

„Strandhotellet“.

Søndag d. 13. Sept.

Roulet- og Præmiedans.

(Værdifulde Præmier).

Brunns Orkester spiller.

Ærbødigst

Fr. Bidstrup.

Slagteriets Udsalg, Allinge.

Friske Varer Onsdag og Fredag.

Fersk Flæsk, Karbonade, Mørbrad, Medisterpølse, Fars.

Bayerske Pølser, Knæpølser

Røget **Medisterpølse.**

Kogt Skinke.

hjemmesmeltet Fedt.

Forskelligt Paalæg.

Dina Sørensen, Tlf. 38.

Avertér i „Nordbornholm“!

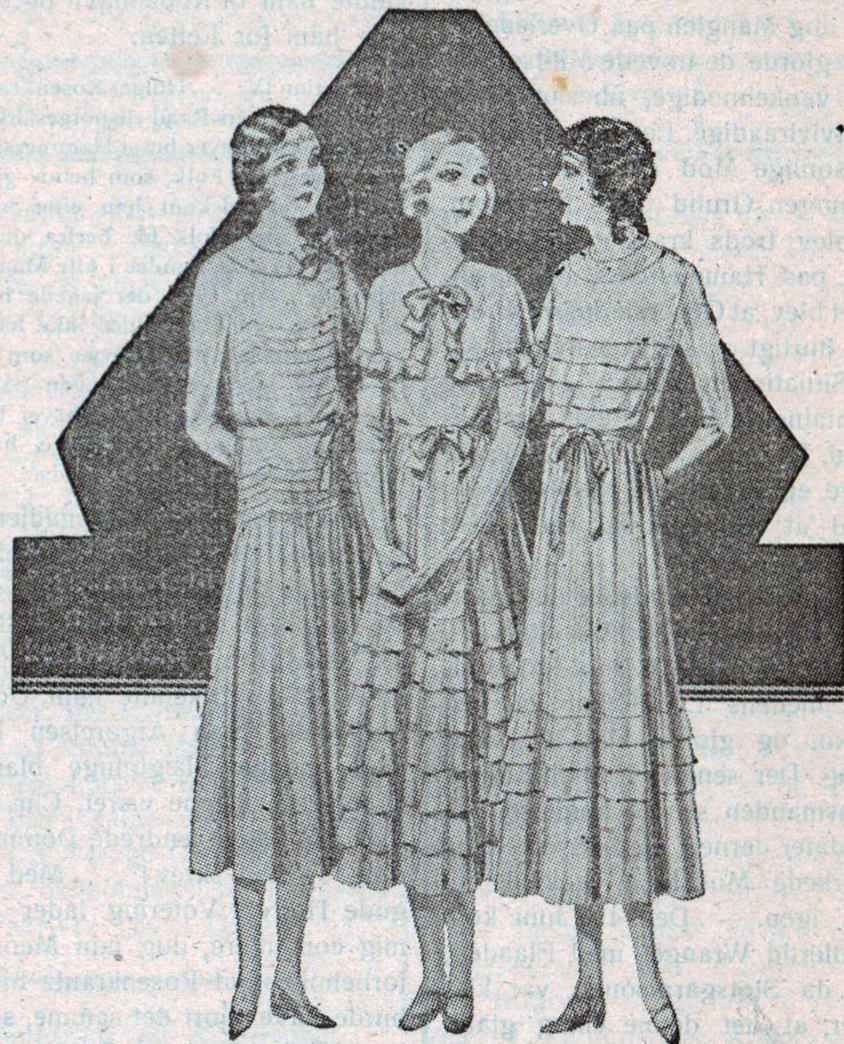
Køb Briketter nu!

Briketter er særlig at anbefale nu i denne Tid, naar man vil begynde at fyre i Kakkellovnen. — Vi har sat Prisen meget ned i Aar og gør opmærksom paa, at vore Priser paa Brændsel i Aar er saa lave, som de ikke har været i mange Aar, derfor

nu er det Tid til at bestille sit Vinterbrændsel.

Produkten.

Konfirmationsudstyr til Piger.

Nye fikse Frakker

er paa Lager i alle Størrelser, med stor Krave fra 25 Kr.

Moderne hvide Konfirmationskjoler

og kulørte Andendagskjoler i meget stort Udvalg.

Stoffer i Metermaal, en Mængde Kvaliteter i Uld, Silke og Kunstsilke i saavel ganske billige som i fine Kvaliteter.

Stort Udvalg i **Strømper, Handsker, Undertøj, Jumpers, Nederdele etc.**

Magasin du Nords Udsalg

ved **Victor Planck, Allinge.**

Ønsker De Byggearbejde?

eller Reparationer udført, da henvend Dem til

Bygmester Johannes Pedersen,

Havnegade, Allinge. Tlf. 141.

Specialitet: Jernbeton-Lofter.

Tegning og
Overslag
gratis.

Slagteriets Udsalg paa Lindeplads

anbefaler sig med fersk og røget **Flæsk, Mørbrad** og **Karbonade** hjemmelavet **Fars, Medister, Sylte, Leverpostej** og **Lungepølse**. Alt i **Paalæg** og **Konserves**.

Friske **Slagterivarer** Onsdag og Fredag.

Johanne Hansen Tlf. 45.

18 pCt. Superfosfat. 40 pCt. Kaligødning

til Vintersæden er paa Lager og udleveres gerne snarest. Giv os Ordre. Nye, lave Priser.

Nordlandets Handelshus.

Atter Prisfald -

nye, lave Priser paa

Kaffe- Sukker, Flormel

og mange andre **Nordlandets Handelshus.**
Kolonialvarer.

Tiden er inde = lad os fylde

Deres Brændselsrum til Vinteren.

Nye billige Priser — og billigst for September Levering.

Store Schl. Ovnkul } extra magre, som ikke søder
— — Nøddekul } eller sviner til i Stuerne.

Store Derbyshire Ovnkul af det gamle Mærke.

Kraftige, rene Ovnkoks Nr. 1.

— — Ovnvindere Nr. 1.

Bedste Brunkuls-Briketter.

Nordlandets Handelshus.

Hammershus.

—0—

1ste Svensketid.

Siden 1643 var der Krig mellem Danmark og Sverrig. Den 9. Juni 1645 kom saa Svenskerne for Nexø, bombarderede Byen, landsatte Tropper, udflyndrede og afbrændte den, inden den bornholmske Militi fik Tid at komme til Stede, hvilket ogsaa var umuligt efter den gældende Ordning, hvorefter der i Modsætning til tidligere ikke var oprettet nogen Feltlejr, men Tropperne først skulde samles lidt efter lidt. Navnlig var det dog Manglen paa Overledelse, der gjorde de uøvede Militiofficerer vankelmødige, ubeslutsomme og tvivlrådige. Lensmanden, hvis personlige Mod der vistnok ikke er nogen Grund til at tvivle om, forblev trods kraftige Opfordringer paa Hammershus, og Resultatet blev, at Generaladmiral Wrangel hurtigt og snildt benyttede sig af Situationen, lokkede og truede Kaptajnerne til at indgaa paa Akkord, hvorefter Svenskerne skulde have en Brandskat paa 10000 Dl. mod at forholde sig fra videre Overlast.

Nogle Dage krydsede den svenske Flaade langs Østkysten. To Skibe kom den 10. Juni for Sandvig, medens Landfolket var ved Nexø, og gjorde klar til Landgang. Der sendtes Bud til Slottet, Lensmanden sendte nogle af sine Soldater derned, og da Svenskerne mærkede Modstand, stak de til Søs igen. — Den 16. Juni kom imidlertid Wrangel med Flaaden, og da Slots garnisonen var klar over, at det denne Gang gjaldt Slottet, hængte de Geværerne fra sig og forlod Slottet trods Lensmandens Trusler og Bønner. De vilde ikke fægte, før de fik Afregning. Rosenkrantz sendte sin Vagtmester og Arkeliemester efter dem med Penge og Geværerne i en Vogn. Soldaterne fulgte da med til Kroen nedenfor Slottet, men saa løb de bort igen. Efterhaanden fik Slotsherren dog lokket 30 af dem til Fæstningen, og tilsidst kom de alle 56 paa 2 Md. nær, men da var Svenskerne for Slottet.

Militiisen vægrede sig ved at gaa ind i Fæstningen. Landet vilde de værge, men ikke Fæstningen, og desuden turde de ikke af Hensyn til Akorden. Kaptajn Anders Hansen kom med 30 Md. af sine Folk, men længere end Slotsmuren vilde de ikke, ind i Fæstningen kunde han ikke faa dem til at følge sig.

Til næste Dags Middag holdt Garnisonen dog — trods alt — Stand; men da Svenskerne nu havde bragt 4 halve Kartover i Stilling ved Galgebakken, og Flaaden lagt sig i Søen under Slottet, blev Beskydningen saa stærk, at Soldaterne gik ned af „Volden“, og hverken Bøsseskytterne (Artiljeristerne) eller Soldaterne var at formaa at gaa tilbage til Mur el. Vold. Arkeliemesteren blev skudt i Laaret, en Del af Folkene trak et Skraastykke (Kanon) tilbage fra Skydeskaaret i Runddelen ved Oksebladen og rømte ud af Fæstningen gennem Hullet over til Svenskerne. Nogle hængte deres Geværer fra sig ved Porten (i Vagten), andre truede med at kaste dem over Muren til Svenskerne. Slotsherren formanede, bad dem med det gode og med Trusler om ikke at forlade ham og blive ved den Ed, de havde svoret ham Aftenen forud, men de forstak dem, hvor de kunde, saa hverken han selv eller andre kunde bringe dem til Muren. De klagede ogsaa over Afmatning efter nu at have udstaaet 8 Nætters Vagt ved Murene.

Da Svenskerne saa for tredje Gang ved en Trommeslager havde afæsket Slottet, gav Lensmanden op. Da Slotsporten var fyldt med Sten, gik Svenskerne antagelig ind paa Slottet gennem en lille Indgang i Muren ved Hundetaarnet, som deraf fik Navnet „Svenskehullet“.

At Chr. IV., der omfattede Bornholm og Øens nyoprettede Militi med stor Interesse, blev højst fortørnet over Sagens Udfald, er lige saa forstaaeligt, som at hans Harme samlede sig om den uheldige Lensmand, som han haanlig kaldte „Monsieur Skramhans“. Kongen kaldte ham til København og stillede ham for Retten.

Christian IV.: ... Holger Rosenkrantz skal her i Rigets Raad tilspørges, hvorfor han ikke haver besat Hammershus saa stærkt med Folk, som behov gjordes, thi omendskønt han efter hans Begæring intet Folk fik herfra, da er de Folk der paa Landet i alle Maader saa gode, som dem der jagede ham derfra, og om Folket der ikke haver kunnet omgaaes med Gevær som de burde, da haver derudi ingen Skyld uden han, som saa længe haver haft Landet i Forlening og vidste, hvad Magt vi lagde paa denne Plads.

Dommerne anerkendte imidlertid Lensmandens Forsvar, hvorefter han ifølge sin Instruks Ordlyd først og fremmest skulde forsvare Slottet, hvorfor han ikke turde forlade det, og frikendte ham. Uden Indflydelse paa Afgørelsen har hans mange Slætninge blandt Dommerne næppe været. Chr. IV. Syn paa Sagen ændrede Dommen ikke, og han skrev: „... Med de gode Herrers Votering lader jeg mig contentere, dog min Mening forbeholden, at Rosenkrantz billig burde have gjort det samme, som hans Formænd gjort haver, som haver Slottet haft i Slotslov saavel som han...“ Herved hentydes til Hans Lindenov og Schweder Ketting, der begge satte sig i Spidsen for Bornholmerne, naar Fjenden truede ude paa Landet.

Som erfaren Fører har Kongens Ord Vægt, og han har utvivlsomt Ret, naar han lægger Hovedskylden paa Lensmanden. — Havde denne straks begivet sig til Tropperne, taget Overkommandoen og ført dem mod Svenskerne, er der ingen Grund til Tvivl om, at de havde fulgt ham, og at det beskæmmende Udfald af Affæren da kunde have været undgaaet. Af ham kunde man i hvert Fald forlange noget, men ikke af de uøvede og uerfarne Militiofficerer. Da imidlertid nogle skulde undgælde, blev det de bornholmske Officerer, som efter et Fængselsophold paa Hammershus var ført til København, hvor de af samme Domstol dømtes til Landsforvisning. Nogle faa Aar efter blev de dog alle benaadede, hvilket viser, at vægtige Undskyldninger ogsaa talte til deres Fordel.

I de forskellige Indlæg i Sagen fremstillede de menige Soldater i Modsætning til deres Officerer som villige til at gaa imod Fjenden. Det skulde dog være underligt, om Officererne var mindre modige end deres Undergivne og nogen virkelig Grund hertil kan næppe anføres.

I en vilje- og handlekraftig Førers Haand vilde hverken Officerer eller Mandskab have svigtet. Dette har den danske Soldat og Befalingsmand afgivet tilstrækkelig mange Beviser paa baade før og senere til, at man ogsaa tør lade det gælde ved denne Lejlighed. En militær Aktion lader sig nu engang — hverken nu eller tilforn — udføre med Held uden den enkelte personlige Vilje øverst oppe. 13 Aar senere viste dette sig tilfulde ved Opstanden 1658 — et Foretagende, der var i hø-

jeste Grad problematisk — ja desperat er sikkert ikke for mild en Betegnelse, og her gjorde de bornholmske Officerer Fyldest og rensede sig for Skampletten fra 1645. Foretagendet lykkedes denne Gang, fordi der i Spidsen for Udførelsen stod en Personlighed, som satte sit Liv ind og ved sit Eksempel fik de andre til at følge sig — han gjorde det umulige muligt, hvorfor hans egne Landsmænd gav ham Hædersnavnet „Bornholms Befrier“. Det var Jens Koefoed, Søn af én og af samme Blod som flere af Kaptajnerne fra - 45. Aarsagen til Sammenbruddet ved Nexø skal næppe søges i manglende personligt Mod hos de bornholmske Kaptajner, men først og fremmest i Misgreb fra Lensmandens Side.

Man maa dog lade ham, at han var konsekvent i sin Tankegang. Medens hans Foranstaltninger til en effektiv Bevogtnings-tjeneste paa Landet var mangelfulde; havde han sat alt muligt ind paa Slottets Forsvar, som han i lang Tid forud af yderste Evne havde udbygget. En ny „Homage“ (Tømmerport) havde han sat for Porten „for Entreprense og Petard“. Stormbjælker (til at kaste ned over de stormende Fjender) var lagt overalt, hvor fornødent gjordes. Muren fra Hundetaarnet til Rævetaarnet var forhøjet med Tørv og forsynet med Stormbjælker (store Egeknubbe). Fra Rævetaarnet til Blommetaarnet havde han ladet gøre 2 Batterier af nyt, som ikke havde været der tilforn. Derhos havde han ladet Muren forhøje med Tørv, eftersom den her var lavest, og lagt Stormbjælker og friske Ryttere derpaa. Koborrerunddelen havde han ladet forbedre og forhøje med Stormpæle og Palisader. Buttenværket (Udenværket) fra Rævetaarnet til Blommetaarnet havde han udbedret, hvor Behov gjordes, Runddelen derpaa var repareret, og Stormpæle og Palisader var sat overalt, hvor det tiltrængtes. Havde og forsynet Fæstningen af egne Midler med Munition, Stykker og Proviant, hvorved han mistede en stor Del Mel, Rug, Malt, Humle, Kød, Smør, Salt, Flæsk, Ved til Ildebrændsel, 3 skønne, store Egeknubbe, som 8, 10 ell. 12 Md. havde nok af at løfte, til at stoppe Bresche med, saavel som Hestemøddingen, som han havde forvaret paa 2 Aars Tid, efterdi der ikke var Jord paa Slottet at fylde med eller forskanse sig i. Item overflødig Jern og nogle Læster Stenkul til fornøden Brug foruden meget andet, som her er for vidtløftigt at opregne.

Alt dette meddelte Rosenkrantz til sit Forsvar. Hvad de forrige Lensmænd angik, da kendte han ikke deres Bestallingsbreve og kunde kun svare for sig selv. — Han angav dog, at Lybækkerne i sin Tid havde haft en Besætning paa Slottet paa 500 Md. og mente, at der mindst skulde 200 Md. til at forsvare Slottet. Angaaende sin egen personlige Tapperhed mente han det tilstrækkeligt at henvise til Kalmar og andre Steder, hvor hans Conduite var noksom bekendt.

Under hele Bataljen blev dog ingen af Soldaterne dræbt eller saaret, og vel næppe heller nogen af Svenskerne, saa man maa nok antage, at den Disciplin han holdt, ikke kunde staa for en nærmere Kritik. Havde Mandstugten været bedre, havde Slottet trods alt sikkert kunnet holdt længere Stand, og da have haft Udsigt til Undsætning. Denne kom iøvrigt nogle Dage efter fra Vorherre i Form af en Storm, der ødelagde nogle

af Wrangels bedste Skibe, saaledes at han græd og ønskede aldrig at være kommet til Bornholm; men da var det jo for sent.

Tildragelsen viser, at Hammershus kun egnede sig daarligt som Retrætepost for Bornholms Militi. Efter Lybækkertiden maa det vel have været Meningen at benytte Fæstningen hertil, men den bornholmske Militi har næppe nogen Sinde i Forsvarshensigt været samlet indenfor dens Mure. Bornholmerne havde nok ingen Følelse af, at deres Land blev forsvaret herfra, og deri havde de sikkert nogen Ret. Hertil laa den for af-sides, ligesom Omgivelserne i altfor høj Grad begunstigede en hurtig Indeslutning og en koncentreret Ild fra Højderne mod Landsiden saavel som fra en Flaade i Søen.

Wrangel sejlede bort med sin Flaade den 5. Juli og efterlod Johan Burdon som Kommandant paa Slottet, og dermed begyndte en af de snart talrige bornholmske Rædselsperioder med Udflyndring og Udsugning efter alle Kunstens Regler. Først blev Militiisen lokket op paa Slottet med deres Gevær og samledes i en Løkke under Slottet. (Efter Overskønnen med Wrangel skulde Bornholmerne beholde deres Vaaben). Kanonerne stilledes ind paa dem, og under denne Trusel maatte de aflevere alle deres Vaaben, og dernæst udsendtes svenske Soldater for med Vaaben i Haand at inddrive blodige Skatter og Paa-læg. Alle bornholmske Kanoner og Vaaben samledes og sendtes til Sverrig.

Svenskerne havde aabenbart i Sinde at beholde Bornholm. Burdon udbedrede Fæstningen paa forskellig Vis og vilde have gjort mere, hvis han havde faaet Tid til det. Paa Landet kom det til adskillige Voldsomheder med afbrændte Gaarde og anden Overlast. En Bondekone blev f. Eks. om Natten tvunget til at staa op og med et Lys i Haanden tænde sin egen Gaard i Brand, fordi hendes Mand var flygtet.

K. E. S. Koefoed.

Al Slags Lastkørsel

samt Transport af Svin til Slagteriet besørages gerne.

Tlf. Rutsker 20 x. **H. A. Jensen, Vang.**

De Averterende

anmodes høfligst om at indsende vort Tilgodehavende for Annoncer paa tilsendte Indbetalingskort, Postkonto Nr. 14146, hvilket er den billigste og bekvæmeste Maade. Alle Indbetalingskortets 3 Dele maa være udfyldte ved Indbetalingen, men Deres Postbud vil være Dem behjælpelig hermed og modtage Beløbet + 5 Øre i Porto mod Kvittering paa Postbeviset.

Alle Tryksager

saasom

Regninger, Meddelelser, Konvolutter, Dags-Dato, Vekseblanketter, Visithort og Takkekort, Love og Regnskaber, Sange og Salmer, Medlemskort

leveres bedst og billigst fra

Allinge Bogtrykkeri.

BRØDRENE ANKER, HASLE

JERNSTØBERI & MASKINFABRIK.

Ajlepumper - Vandpumper - Varmtvands-Anlæg.

Kofoed & Mortensens Byggeforsretning

Ligtøj og Ligsenge. Ligkistelager. Ordning af Begravelser

Telefoner 77 og 79.

Fin, fed Flommesild

er hjemkommen og sælges til allerbilligste Priser i $\frac{1}{1}$ - $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{8}$ Tdr.

Produkten.

Autokørsel.

Ny lukket 4—5 Pers. Bil udlejes Vognm. C. P. Pedersen, Nygade, Allinge Tlf. 133.

Overretssagfører

Jac. Jensen.

Inkassationer, Ejendomshandler. Dokumentskrivning, Dødsbehandling m. v. Kontor i Allinge: (Bogtrykker Gornitzkas Ejendom). Træffes personlig hver Fredag Kl. 11-1.

14 Personers Bil

udlejes samt al Bilkørsel udføres C. Jensen. Telefon Rø 59 y.

All Sommerfodtøj

sælges til smaa Priser.

C. Larsen, Vestergade.

C. Josefsens Skråderforretning

anbefales.

1ste Klasses Arbejde.

Klædelager forefindes.

Tlf. 28.

Reparationer og Presning udføres omhyggeligt og billigt.

Aktieselskabet

Hasle Bank

modtager Indskud paa Indlaansbog og Folio, Terminsydelser til Kreditforeninger, ordner Kreditlaan m. m.

Gaa ikke over Aaen efter Vand

Køb Deres Forbrug af Sodavand fra

Mineralvandsfabriken

BORNHOLM

Sandvig

Telefon 25